

TECHSENIOR

TECHNOLOGY FOR ASSISTING SENIORS

Title: Module 1: Hvordan underviser man ældre?
Partner: SOSU Oestjylland
Date: 15/09/2017
Intellectual Output: IO3

Erasmus+

AARHUS
KOMMUNE

INDHOLD

Psykologiske aspekter.....	2
Viden om aldring i forhold til hukommelse og kognitive evner	2
Motivation	2
Aktiv lytning	2
Positiv tilbagemelding	3
Empatisk tilgang	3
Tålmodighed/hastighed.....	3
Tekniske aspekter	4
Lærerens forståelse for forskellige læringsprocesser	4
Huskeevne	5
Gentagelse	5
Små skridt	5
Undgå IT-slang	6
Privatlivsetik	7
Grænsedragning	7
Etik	7
Beskyttelse af privatlivet	7
Litteratur:.....	8

Psykologiske aspekter

Viden om aldring i forhold til hukommelse og kognitive evner

Livslang læring bliver mere og mere vigtig i forhold til at følge med i de nye IT-teknologier i samfundet. Efterspørgslen på grundlæggende IT-kompetencer er vokset som følge af flere offentlige digitale løsninger i mange lande.

Tilegnelse af grundlæggende IT-viden og kompetencer er derfor afgørende for ældre for at bevare deres uafhængighed og deres evne til at medvirke i et mere og mere digitalt samfund. Der kan imidlertid være visse forhindring, når folk når en moden alder. Med alderen følger en naturlig forringelse i hjernens funktion, hvilket resulterer i en tiltagende svækkelse af koncentrationsevne, hukommelse og mentalt virke. Evnen til at danne nye synapser mellem nervecellerne som følge af stimuli udefra, såsom læring og træning, forringes. Tilegnelse af ny viden og færdigheder kan derfor blive mere besværligt med alderen.

Den gode nyhed er, at hjernen er plastisk i alle stadier i livet, hvilket gør den i stand til at bevare sin evne til at lære, selv i en ældre alder. Forskning i neuroplasticitet bekræfter, at læring i en moden alder kan lykkes, hvis vi udsætter vores hjerne for nye udfordrende opgaver (1).

I undervisning i grundlæggende IT-viden og færdigheder til ældre er det dog vigtigt at være opmærksom på forskellige læringsmæssige faktorer:

T-læring og undervisningsprogrammer for ældre bør lægge vægt på tilgængelighed og undervisningskvalitet, med fokus på digital inklusion for ældre.

Motivation

Det er meget vigtigt at blive ved med at fremme ældres motivation i forbindelse med undervisning. Ofte bliver alle læringsmål ikke opnået på én gang. For at opretholde motivationen hos de ældre, bør underviseren sætte mellemliggende mål, der er tilpasset de ældres udvikling. Udviklende øvelser bør efterfølges af positiv tilbagemelding, når den ældre når de mellemliggende mål. Derfor vil mere tilpasset undervisning og øvelser være nødvendige for at udvikle viden og færdigheder. Det er vigtigt at rose kursusedtageren gennem nemmere dele af undervisningsprocessen, da det giver eleverne motivation til at arbejde med de mere komplicerede dele af undervisningen.

Aktiv lytning

I undervisning af ældre bør læreren have kursistens prioriteter, motivation, forudgående undervisningserfaringer og kompetencer samt potentielle udviklingsområder i mente. Læringsindsatsen øges, hvis den er rettet mod oplevelser fra det virkelige liv, der kan bruges i dagligdagen. Derfor bliver læreren nødt til at være interesseret i de behov og problemer, eleverne har i stedet for at undervise i forudbestemt materiale, der ikke møder de ældres behov. Læreren bliver nødt til at bruge en situationsbaseret tilgang og ikke en teoretisk tilgang, når ældre undervises.

Positiv tilbagemelding

Tilegnelse af IT-færdigheder kan være en kompliceret affære for ældre mennesker og derfor er positive tilbagemeldinger en grundlæggende del af læringsoplevelsen og dermed for progressionen. Positive tilbagemeldinger udløser dopamin og acetylkolin i hjernen, hvilket giver en følelse af succes. Positive tilbagemeldinger kan faktisk fremme ældres mentale evner, hvilket hjælper med til at gøre læringsprocessen nemmere (1). Kursisternes selvtillid forbedres, hvis de får en positiv oplevelse.

Empatisk tilgang

For at opretholde motivation, opmærksomhed og nysgerrighed hos deltagerne, må læreren møde de ældre med en empatisk tilgang. Det er vigtigt at koble kursusindholdet sammen med elevens personlige behov og bevæggrunde. Underviseren må derfor overveje hvilke behov, kompetencer og krav eleven har. Interesse, opmærksomhed og positive tilbagemeldinger kan udvikle elevens selvtillid.

Tålmodighed/hastighed

Grundet hjernefunktionens naturlige forringelse, bliver kognitive funktioner, deriblandt indlæring, langsommere med alderen. Underviseren må derfor overveje læringshastigheden. Kursets design må give de ældre tid til at gøre langsomme fremskridt. Lærerens tålmodighed er vigtig, og det er vigtigt at opmuntre de ældre til at bevæge sig frem ad skridt for skridt i deres eget tempo. Læring er en proces, hvor der skal være tid til overvejelse, spørgsmål, svar, diskussioner og tilbagemeldinger mange gange, fra andre deltagere og fra underviseren. Derfor er det svært at øge læringshastigheden.

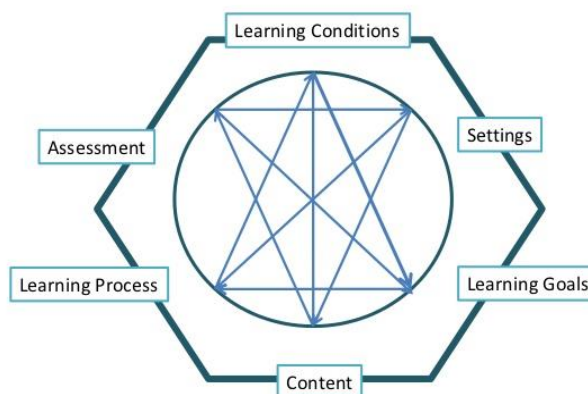
Tekniske aspekter

Lærerens forståelse for forskellige læringsprocesser

Når undervisningen indeholder brugen af digitale medier, kræves det, at lærerens kompetencer er baseret på tilpasningen af læringsprocessen til individerne eller grupperne, i stedet for baseret på emner, som i traditionelle klasseværelser. Læreren må derfor være i stand til at planlægge elevens læringsproces. For at være i stand til at planlægge en læringsproces, må han/hun dog være opmærksom på de kompetencer der hænger sammen med de forskellige læringsroller, såsom besvarelse, motivation og instruktion indenfor læring.

Den didaktiske teori skabt af Hilde Hiim and Else Hippe (2) kobler de seks vigtigste aspekter af kursusplanlægningen, eller læringsprocessen, sammen. Alle seks aspekter er gensidigt afhængige: ændringer i ét aspekt har konsekvenser for de andre.

The Didactic Relationship Model

The Didactical Relationship Model (Hiim & Hippe, 1998)

Læringsprocessens udgangspunkt er en vigtig betingelse for at eleven kan forstå forskellige læringsprocesser. Eleverne kan have forskellige læringsbetingelser, og dette kan betyde at eleverne bliver nødt til at arbejde med mange forskellige tilgange, der er tilpasset deres egen måde at lære på, for at få de bedste resultater.

Spørgsmål om elevens læringsbetingelser kan være:

- Hvilke professionelle, eller andre relevante, færdigheder har eleven?
- Hvilke kommunikationsfærdigheder har eleven?
- Hvilke samarbejdsfærdigheder har eleven?

- Er eleven motiveret for at lære mere om emnet?
- Har eleven nogle specielle problemer, eller behov for hjælpemidler i forhold til kurset?
- Hvordan lærer eleven bedst?

Både i planlægningsfasen, og i kontakten med eleverne, er det vigtigt at overveje ovenstående spørgsmål.

Huskeevne

Som tidligere nævnt medfører aldrig en naturlig forringelse af hjernens funktion, hvilket resulterer i en fremadskridende svækkelse af koncentration, hukommelse og mentalt virke. Læreren bør tage disse faktorer til efterretning når kurset planlægges. Aspekter, såsom hastighed, gentagelse og små skridt er vigtige i læringsprocessen i forhold til huskeevne.

Gentagelse

Gentagelse af forskellige skridt i læringsprocessen er vigtige når ældre undervises. For bedre at forstå og udvikle forskellige færdigheder skal den ældre elev måske have instruktionerne gentaget mere en én gang. Udvikling af bestemte tekniske evner kræver muligvis også flere øvelsesforsøg, med eller uden hjælp fra læreren. Når læringsprocessen planlægges, skal læreren overveje den bedste måde at give instruktioner og tilbagemeldinger på, samt afsætte tid til at eleven kan repetere øvelserne.

Små skridt

I undervisningen af ældre, kan læreren gøre brug af KISS-reglen (keep it simple, stupid), altså at holde det simpelt og enkelt. Læreren bliver nødt til at holde instruktion og tilbagemelding på elevens niveau. Tilegnelse af grundlæggende IT-viden kræver små skridt. Ellers kan deltagerne blive frustrerede over de alt for høje krav der stilles til deres evner. Det er vigtigt at svare kursisterne på deres eget niveau. KISS-reglen hjælper læreren med at huske at vi altid bør tage hensyn til elevens niveau når vi underviser

Lærere bliver nødt til at møde eleverne på deres eget niveau og motivere dem til at gøre deres bedste. Læreren kan bruge åbne spørgsmål og instruktioner for at få de ældre til at nå et højere niveau af viden og færdighed, ved at finde svarene selv. Åbne spørgsmål med flere (enkle) muligheder for at løse opgaven kan også motivere eleven til at søge mere information.

Undgå IT-slang

Det digitale ordforråd er en udfordring for mange ældre mennesker. Hvis det er muligt, bør brugen af IT-slang holdes på et minimum, for at fremme læringsprocessen. Hvis den ældre har problemer med at forstå bestemte IT-udtryk, kan det være svært for dem at følge selv enkle instruktioner i forhold til udtrykket.

Nogle udtryk må derfor forklares eller "oversættes" i begyndelsen af kursen, da grundlæggende IT-viden er krævet for at følge kurset.

Privatlivsetik

Grænsedragning

Undervisning og træning i IT-færdigheder, specielt når det kommer til digitale tjenester, kræver opmærksomhed på privatlivsetik. Grænsedragning i forhold til hvilken slags information der er tilgængelige og synlige for læreren eller andre, er vigtig. Undervisning i hvordan digitale tjenester, såsom netbank, fungerer, kræver forsigtighed for ikke at få adgang til den ældres personlige information i undervisningen. Grænserne bør gøres klare i starten af kurset, da underviserne ufrivilligt også kunne komme til at dele personlig information.

Etik

Underviseren bliver nødt til at være opmærksom på, at lærerrollen indeholder ansvar for at tilføre god etik i undervisningen. Etik omkring digitale tjenester kan være at hjælpe i forbindelse med at undervise i dannelsen af et sikkert kodeord/password, men samtidig at undgå at få viden om eksisterende kodeord og de nye kodeord deltagerne laver. Privatlivsetik varierer alt efter forholdet mellem underviseren og eleven. Professionelle plejemedarbejdere og frivillige skal være opmærksomme på sit ansvar omkring adgang til personlig information, som ofte er meget begrænset. Uanset om eleven har et problem med at dele information eller ej, er det plejepersonalets og de frivilliges ansvar at beskytte elevens privatliv.

Beskyttelse af privatlivet

Plejepersonale og frivillige har en forpligtelse til at hemmeligholde information i forbindelse med elevens private sager. Gennem undervisningen i forskellige IT-færdigheder får læreren adgang til forskellig information, som skal hemmeligholdes. Det betyder at underviseren ikke kan dele elevens private information med andre, ej heller kan de naturligvis bruge privat information til egne formål. Selvom det nogle gange er nødvendigt at dele privat information i undervisningen om digitale færdigheder, er det vigtigt at den ældre kan vide sig sikker på at privat information forbliver privat.

Litteratur:

1. https://www.openeducationeuropa.eu/sites/default/files/legacy_files/asset/In-depth_29_2.pdf, 5/9-2017
2. <http://www.odlexpert.net/iaml3/getstart/chapter5.pdf>, 5/9-2017

www.techsenior.eu

Co-Funded by the European Union

The production of this document has been funded with support from the European Commission. The current document reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Erasmus+